

Tere!

Olen Marko Kaasik, Tartu Ülikooli füüsika instituudi õhusaaste modelleerimise kaasprofessor ja Erakond Eestimaa Rohelised juhatuse liige. Ma kuulun ka Tartu Ülikooli ametühingusse.

Olen loodusteadlane küllaltki rakenduslikus valdkonnas ja mõnel määral õppejõud, aga nüüd vaatan ma oma korraks oma erialast veidi kaugemale: mida arvavad rikkuse jaotumisest ühiskonnas need, kes rahavooge suunavad?

AS Tavid, mida me tunneme kui Eesti peamist valuutavahetajat ja väärismetallidega kauplejat, avaldas möödunud aasta kevadel päevakajalise analüüsi sellest, millist ohtu kujutab koroonakriis endast maailma majandussüsteemile. Sealjuures analüüsitakse maailmamajanduse üldisi, süsteemseid nõrkusi, mis teevad ta haavatavaks.

Tsiteerin üht peamist tähelepanekut: „Deindustrialiseerumisest tingitud keskklassi ümberlokeerumine Aasiasse. Euroopas ja Ameerikas, mis jätab andekatel noortel üha vähem alternatiive “haljale oksale” jõudmiseks kui liituda hüpertrofeeruva finantssüsteemi kaadritega pigem väheste võitjate kui arvukate kaotajate poolel. Senikaua kuni börsimaakler teenib kümneid kordi enam kui insener, ei ole oodata trendide pöördumist ning Lääne deindustrialiseerumine jätkub. Kõige andekamad noored lääneriikides suunduvad üha enam reaalsektori asemel finants- ja administratiivvaldkonda, katalüseerides lääneriikide kiirenevat tööstuslikku marginaliseerumist.“

See natuke raskepärases erialakeeles kirja pandud sõnum on tegelikult väga lihtne: andekad ja ambitsioonikad noored lähevad raha keerutama, mitte tehnoloogiat looma. Veel vähem vaadatakse loodusteaduste poole, millest sõltub inimkonna hakkamasaamine keskkonnakriisis.

Ühegi otsusega ei saa paugupealt muuta seda majandussüsteemi, kus proportsioonid on paigast ära, küll aga saab anda majandusliku kindluse neile, kes praegu on kaotajate poolel. Üleöö ei saa teha nii, et õppejõud teeniks sama palju, kui ärijuht, aga riik saab tagada, et ta ei peaks hankima oma palka ebakindlatest teadusprojektidest, et haridustasemele vastav äraelamine oleks tagatud nii täna, kui aastate pärast – eeldusel, et kvalifikatsioon ja töötahe säilib. See mõjutab kahtlemata ka üliõpilaste karjäärivalikuid, keda saab riik veelgi motiveerida rohkem õpitulemustest sõltuvaid stipendiume jagades. Ja muidugi peab tasuta kõrgharidus jätkuma.

Tehes nii, on Eestil lootus jääda sellesse poolde maailmast, kus reaalmajandus areneb, mitte ei taandarene, ja kujuneb ümber vastavalt sellele, mis on kliima- ja keskkonnakriisi ületamiseks vajalik.

Vähemalt pooltteist protsenti sisemajanduse koguproduktist kõrgharidusele on selleks vältimatult vaja!

Selleks on Eestimaa Rohelised liitunud Haridusleppega.